

NORDMALING

RÖSEN OCH STENSÄTTNINGAR PÅ RÖSBERGET

På Rösberget öster om Nordmaling finns åtta gravar, fyra rösen och fyra stensättningar. Rösena är runda, 5–11 meter i diameter och 1 meter höga. I två av rösena har man funnit brandrester.

Stensättningarna är ovala och cirkaa 0,3 meter höga. De flesta av gravarna har en synlig kantkedja. I anslutning till gravarna finns ett stenblock som kallas offerstenen.

HITTA HIT

Från Levar mot Bredvik, höger efter 2 kilometer, följ vägen fram till en parkeringsplats. Härifrån utgår en 200 meter lång, skyltad stig.

SÅGVERKSLÄMNING I HYNGELSBÖLE

Byamännen i Hyingelsböle hade tidigare en gemensam såg vid Lögdeälven. Den nämns första gången i skriftliga källor 1759. Sågen övertogs under 1800-talet av Olofsfors bruk som flyttade ett finbladigt sågverk till platsen. År 1886 övertogs äganderätten av Nordmalings Ångsåg AB. Då flyttades verksamheten till ångsågen i Rundvik, och sågen i Hyingelsböle lades ner i slutet av 1800-talet.

Av sågverket återstår den kallmurade grunden. Sydost om grunden finns en vattenränna och stenmurar. Mellan murarna finns ett kallmurat fundament och rester av syll och timrade konstruktioner. Ovanför den höga stengrunden finns en fördämningsvall.

HITTA HIT

Från Olofsfors mot Norrfors. Efter skylten "H yngelsböle" finns en skylt med texten "Sågruin". Följ grusvägen som går över Lögdeälven. Ruinen och informationsskylten finns omedelbart väster om älven.

SÅGVERKSLÄMNING PÅ HÅKNÄSBACKEN

I början av 1760-talet anlade handlaren Olof Bjuhr en av länets första finbladiga sågar i en fors i Öreälven. Från sågen flottades brädorna en mil till lastageplatsen på Kylören. Under 1870-talet var sågen i Dalkarlsåsläkten Häggströms ägo. De hade som mest 120 anställda.

Ett sågverkssamhälle med arbetarbostäder och herrgård växte fram på den östra sidan av älven. Håknäs såg lade ner 1895 av dåvarande ägarna Mo & Domsjö.

Av själva sågverket återstår i dag grunden från sågverksbyggnaden, bestående av plintar i huggen sten och ett fundament för kraftöverföring. Delar av sågverkssamhällets bebyggelse finns också kvar.

HITTA HIT

Avfart från E4 mot Håknäs sydväst om Öreälven. Fortsätt 1, 5 km och tag en mindre väg till vänster ner mot älven till en hängbro av trä. Parkera vid brofästet och gå över bron.

BATTERIVALL I LÅNGED

Då den svensk-finska armén i juni 1809 tog ställning söder om Öre älv iordningställdes starka förskansningar för att hindra fienden från fortsatt färd söderut.

Befästningsvallen sträcker sig i nordsydlig riktning. Den är 108 meter lång, 3–6 meter bred och 2 meter hög med tre öppningar för kanoner.

HITTA HIT

E4 norrut från Nordmaling. Tag av mot norr strax söder om Öreälven. Batterivallen ligger på östra sidan om vägen cirka 400 meter söder om avtagsvägen till Långeds by.